

Виступ на ММО

08.12.2017

Лень О.Л.,

музичний керівник ДНЗ №13

**Розвиваючі технології: мнемотехніка - мистецтво запам'ятовування.
Алгоритм заучування тексту пісні за мнемо таблицею.**

Слайд 1,2,3

На заняттях у дитячому садку діти постійно щось запам'ятовують: нові слова, значення понять, вірші, скороговки, слова пісень. Механічне запам'ятовування інформації не розвиває пам'ять дошкільника. Тому часто отримані знання швидко «вивітрюються» з голови.

Якби стандартне механічне запам'ятовування формувало б ефективну навичку, то в старших класах чи в дорослому житті ми вивчали б вірші без зусиль — швидко й продуктивно. Насправді все навпаки — дорослі погано запам'ятовують тексти. Чому так? Насамперед тому, що процес запам'ятовування у них, на відміну від дітей, майже не перетинається із творчою уявою.

Творчість — це певна форма трансу, коли концентрується увага, активно працює уява й мислення. Якщо в такому стані засвоювати інформацію, то результат буде в рази ефективнішим, ніж просте механічне її заучування.

Часто дошкільники погано запам'ятовують не тому що мають слабку пам'ять, а тому, що мають недостатньо розвинуту уяву. У дошкільному віці образна пам'ять розвинутіша, ніж мовленнєво-логічна. Тож діти ліпше закарбовують у пам'яті конкретні предмети, обличчя, факти, кольори, події. Проте стикаються з труднощами під час відтворення літературних текстів.

У звичайному житті ми так чи інакше стикаємося із прийомами мнемотехніки. Наприклад, зображення дорожніх знаків повідомляють нам, чого слід чекати на шляху. У дитячих садках схожий приклад — картинки на шафках: діти ще не вміють прочитати своє ім'я, але саме за цими картинками впізнають свою шафку. Поширена практика — розміщувати на стінах груп дитячого садка різні візуальні інструкції для дітей. Вони «пояснюють», як потрібно мити руки, одягатися, робити зарядку тощо. Слайд 4

Діти з легкістю зчитують і запам'ятовують таку інформацію, оскільки головним у них є саме зорове сприймання навколишнього світу, **образний тип мислення**. Діти добре засвоюють:

➤ сенсорні еталони;

- візуальні символи;
- асоціативні ланцюжки.

Ефективно використовувати мнемотехніку можна в будь-якій сфері життя або галузі знань. Знадобиться її потенціал і на музичних заняттях. А саме — для вивчення текстів пісень, назв музичних інструментів, музичних термінів, понять із музичної грамоти тощо. Для цього насамперед варто з дітьми грати, фантазувати та уявляти. А розвивати ці вміння бажано вже під час звичайних бесід про музику.

Розповідаємо дітям, що музика, як художник, теж малює, тільки не фарбами й олівцями, а музичними звуками. Вона може звучати:

- урочисто й монотонно, як годинник;
- шумно й дрібно, як дощик за вікном;
- лагідно й ніжно, як колискова;
- бадьоро й уривчасто, як тупіт конячки;
- голосно й чітко, як кування зозулі;
- весело й пустотливо, як дзюрчання струмочка.

Розглянемо кілька прикладів можливого втілення мнемотехніки в роботі музичного керівника.

Вивчення назв музичних інструментів Слайд 5

Дітям за програмою слід знати багато назв музичних інструментів. Аби простіше було їх запам'ятати, можна використати мнемотехнічний прийом **«фонетична асоціація»**: показати дітям зображення предметів або істот, назви яких схожі з назвами певних музичних інструментів.

Дітям демонструють зображення птахів «гуси», а потім — зображення музичного інструмента «гуслі». Супроводжують показ: словами: «Ці слова цікаві й незвичні, сховали в собі інструмент:--музичні». За таким само принципом можна пов'язати зображення альтанки і захованого в ній інструмента «альт» тощо.

На закріплення назв музичних інструментів варто запропонувати дітям гру: педагог за ширмою грає на музичному інструменті, дитина має відгадати цей інструмент та сказати його назву. Якщо ж дитина вагається, довго не може пригадати назву, педагог показує їй малюнок-асоціацію.

Опанування музичної грамоти Слайд 6

Елементи мнемотехніки, а саме прийоми **«перетворення»** та **«аналогія»**, можна застосовувати під час опанування музичної грамоти. Їх сутність у тому,

що діти придумують образи які відповідають певній характеристиці музичних звуків.

Під час вивчення теми «**ритм**» ми перетворюємо музичні звуки на великі та маленькі вишеньки. Для довгих звуків вони обрали зображення великої вишеньки з одним хвостиком. А для коротких звуків — зображення маленьких вишеньок - «сестричок», хвостики яких сходяться до купи. Тут спрацював ще й прийом «аналогія» за формою. Адже обрані зображення вишеньок дуже нагадують графічний вигляд четвертної ноти та восьмих нот під одним ребром.

Наступного разу можна ритмічні тривалості уявити гномами, різними за зростом. Гноми вийшли на прогулянку, ставши в колону. Насправді звучала мелодія, у якій чергувалися різні звуки, довгі та короткі. Але що більше асоціацій — то ліпше. Головне, що діти усвідомили принцип.

Паузу, що означає зупинку в музиці, діти запропонували зобразити маленьким сердечком, аргументуючи свій вибір тим, що сердечко вміє працювати і відпочивати. А пауза — це і є відпочинок музичних звуків.

Щоб ознайомити дітей з поняттям «**рух мелодії**», також можна використати прийоми «перетворення» та «аналогія».

Можна запропонувати перетворити звуки мелодії на комашок: бджілок та сонечок. Спрацювала асоціація: рухається мелодія вгору або вниз — це комашки повзають по драбинці у відповідному напрямку. Педагог програє або проспівує будь-яку мелодію, а діти по черзі указують на зображення відповідної «драбинки» з комашками та пробують відтворити рух мелодії ще й голосом.

Робота із мнемо таблицями

Часто на відкритих музичних заняттях можна почути, як діти за вказівкою педагога розповідають про музику, її жанри, настрій, мелодію тощо. Зазвичай це добре завчений напередодні текст. Дошкільники його відтворюють на показовому занятті — і... забувають. Не лише слова, які говорили, а й їх зміст.

Інша річ, коли інформацію, яку треба запам'ятати, музичний керівник «закодує» в образах і пояснить дітям суть утворених «шифрів». Пригадуючи побачені малюнки, їх черговість, дошкільники без зусиль відтворять навіть великі полотна текстів. До того ж пам'ятатимуть їх ще довго. А коли й забудуть, зможуть за невеличкої підказки одразу пригадати.

Активізувати образне мислення дітей допомагає робота з мнемо-таблицями. У них можна схематично зображати певну інформацію за допомогою ланцюжка кольорових картинок або певних символів.

На початковому етапі пропоную дітям готову асоціативну схему, а згодом вони активно включаються в процес і створюють власні моделі, варіанти образного втілення того чи того музичного поняття. Слайд 7,8,9

Робота з мнемотаблицями дуже корисна — окрім накопичення певних знань, вона допомагає розвинути в дітей:

- асоціативне мислення;
- зорову та слухову пам'ять і увагу;
- уяву.

Перенесення образних асоціацій дітей у зображення мнемотаблиць допомагає цікаво й нетривіально подати дітям загальні відомості про музику, розповісти про її виразні засоби, як-от голосно-тихо, повільно-швидко, весело-сумно; ознайомити із жанрами музики.

Під час слухання музичних творів за мнемотаблицями знаходимо асоціації з тембром музики. Діти називають якомога більше епітетів, характеризуючи певний тембр. Під час цього спираються на відповідні зображення. Слайди 10-16

Погодьтеся, для дітей, на перший погляд, ця інформація є складною. Треба засвоїти і сам текст, і порядок його відтворення. Але якщо використати прийоми мнемотехніки, — все вдасться. Для цього ми використали такі прийоми мнемотехніки:

- піктограми — абстрактну або образну інформацію зображують спрощеними малюнками або малюнками, що за формою нагадують букви чи цифри;
- стенографіст — текстову інформацію записують за допомогою окремих ключових букв, особливих знаків і скорочень;
- опорний план-конспект — текстову інформацію зображують групами інформаційних одиниць за змістом навколо одного опорного образу, щоб логічно-образно зафіксувати й відтворити ідеї, значення, поняття як взаємопов'язані елементи.

Практична частина

Ведучий пропонує слухачам скласти мнемотаблицю за змістом пісні «Дід Мороз». Разом з слухачами підбирають зміст мнемотаблиці, складають її та відтворюють зміст пісні.

На музичних заняттях опанувати багато назв музичних термінів, засвоїти значення багатьох понять — нота, ритм, темп, мелодія, тембр, жанр тощо —

нашим вихованцям допомагають означені мнемотехнічні прийоми. Дітям подобаються ігри та розповіді, візуальні асоціації до яких вони дібрали самі. Тож без проблем засвоюють основну теорію музики, а головне — по-справжньому її розуміють! Навіть тривалий час перерви у роботі над певною темою не є перешкодою, щоб пригадати правила. Діти із задоволенням відвідують музичні заняття, аби знову дізнатися щось нове та цікаве!